

Sote-toimialaraportin ja -barometrin sekä pk-yritysten liiketoimintamahdollisuudet - selvityksen antia

Epävarmoista tulevaisuuden näkymistä hyvinvoinnin kasvuun?

Terhi Tevameri

22.1.2019 Soteuttamo, Helsinki

Soteuttamo 2.0 työ- ja elinkeinoministeriön näkökulmasta

Työ- ja elinkeinoministeriön tavoitteena on omalta osaltaan mahdollistaa hyvinvoinnin kasvu ja hyvän elämän eväät Suomessa

- Hyvinvointia tukevat ratkaisut syntyvät verkostoissa ja kumppanuuksien kautta
- PK-toimijoiden rooli on keskeinen uusien innovaatioiden ja palveluiden uudistumisen kannalta
- TEM haluaa kehittää PK-toimijoiden valmiuksia jotta ne voivat ottaa tämän roolin

Talouden kestävä kasvu haastaa uudistumiseen ja innovaatioihin

- Palveluiden tuottavuus ja sen aikaansaaminen kuitenkin laadusta tinkimättä

Soteuttamo 2.0 työ- ja elinkeinoministeriön näkökulmasta

Monipuolinen tuottajakenttä on tärkeää niin valinnanvapauden kuin alueen elinvoimankin vuoksi

- Palvelun tarvitsija: Valinnanvapaus edellyttää että markkinoilla on erilaisia palveluita joista kuluttaja voi valita tarpeisiinsa sopivimmat
- Palveluntarjoaja: Monipuolinen palveluntarjoajien joukko mahdollistaa osaamisten yhdistämisen ja uusien palveluiden kehittämisen
- Alue: Monipuolinen ja elävä palveluntarjoajien joukko luo kiinnostavan ympäristön joka houkuttelee palveluntarjoajia ja luo edellytykset kehittää yhä parempia palveluja

Pk-toimijoiden ja uusien innovaatioiden menestymismahdollisuudet tulee tunnistaa niin alueellisesti kuin kansallisestikin sekä pyrkiä niitä edistämään

- Maakunnan rooli on aktivoida kaikki alueen resurssit ja osaaminen palveluiden uudistamiseksi
- Edellyttää uusia työkaluja joita ovat muun muassa Soteuttamot ja Kiihdyttämöt

Kasvupalveluilla myös tärkeä yhdyspinta sote- ja hyvinvointialoihin

15.11 julkaistut sote-alaa käsittelevät julkaisut

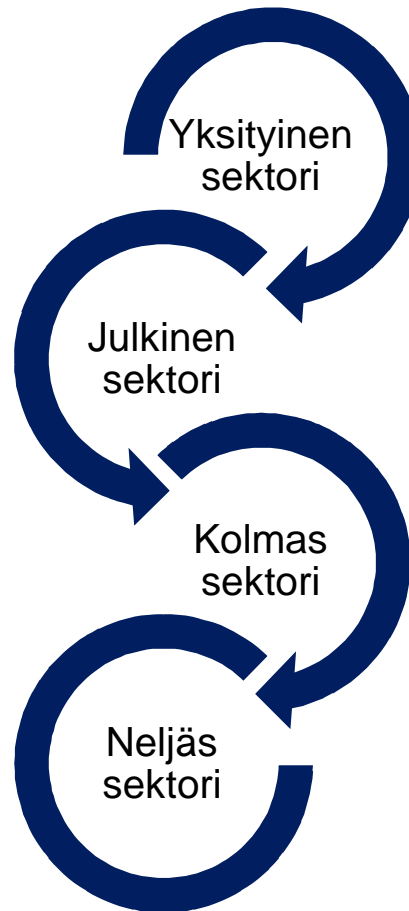

- Pk-barometri, sote-palvelut syksy 2018
 - Suomen yrittäjät, Finnvera Oyj, TEM ja Taloustutkimus
 - Otostutkimus
- Toimialaraportti, sote-palvelut ja katsaus hyvinvointiin
 - Toimialapäällikön kokoamia
 - Lisäksi kirjoitusosioita myös: BF, Jyväskylän liikunnan terveyden ja hyvinvoinnin ekosysteemi, TEM Hyte-tiimi
 - Yritysnäkökulma
 - Kokonaisuuden tarkastelu
 - Moninainen lukijakunta
- Pienten ja keskisuurten yritysten liiketoimintaedellytykset sosiaali- ja terveysalalla. Anna Maksimainen, Tommi Uimonen, Ville Koiste ja Lauri Saarivuori (Accenture Oy). Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. TEM raportteja 8/2018

Tärkeä lähtökohta

- **Sote-alan markkina on nykyin olemassa**
- **Mihin toimialaan voidaan verrata?**

Tilannekuvaa sote-alan yrityksistä

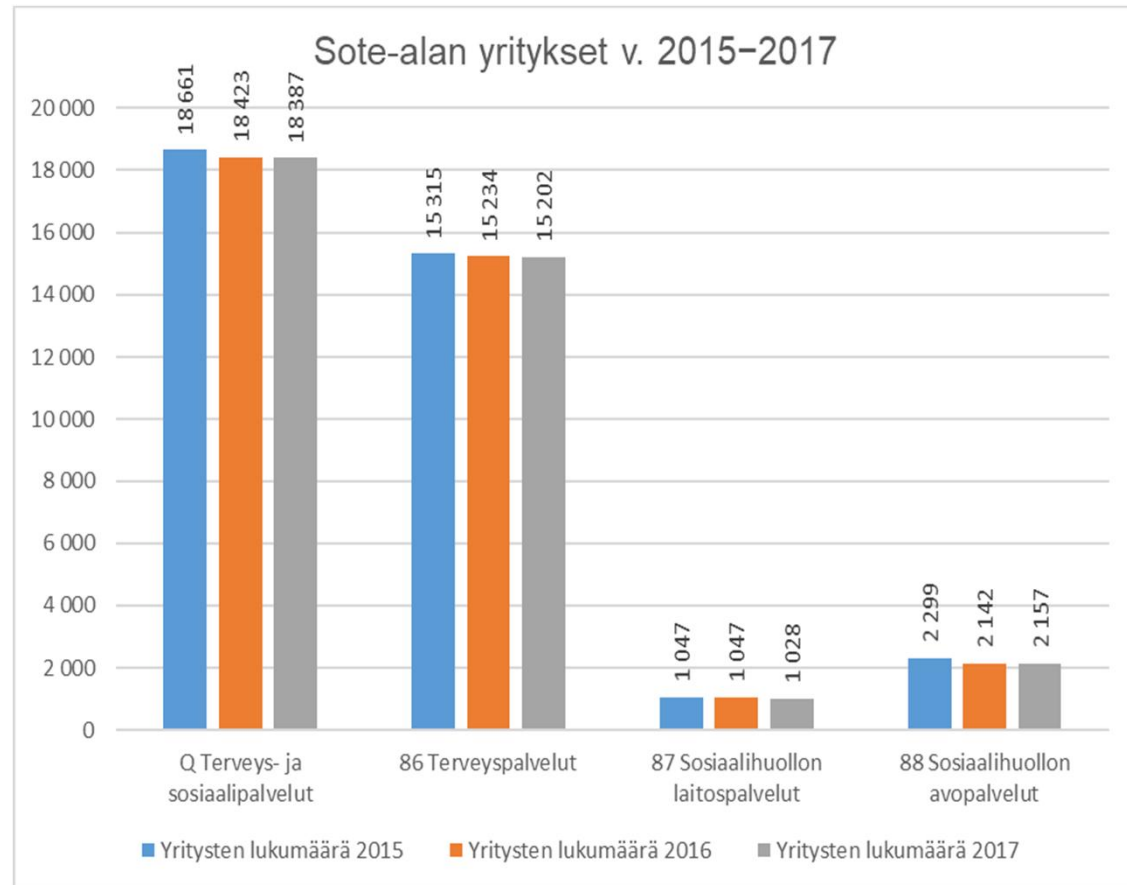

- Kuten tunnettua, sote-uudistuksen valmistelu on kestänyt pitkään ja elänyt jälleen
 - Aiheuttanut paljon epävarmuutta alan yrityksissä, mutta laajalti myös muissa toimijoissa
 - Esim. terveysteknologia
- Uusi toimintaympäristö kaikille alan toimijoille
- Pk-barometrin mukaan sote-alan yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja heikommät
 - 31 % vastaajista arvioi suhdannenäkymien parantuvan lähimmän vuoden aikana, 59 % pysyvän ennallaan ja 10 % heikentyvän
 - Heikentyneet kevään arvioista
 - Odotukset investointien arvon kasvusta sote-alalla selvästi negatiiviset (saldoluku -9)
 - Alan yritysten vakavaraisuustunnusluvut hyvät (toimialaraportti), mutta kertooko se osaltaan, että ei uskalleta investoida?
- Mikä on sote-alan yritys?

Tilannekuva sote-alan yrityksistä

- Sote-alan yritykset ovat hieman vähentyneet (Tilastokeskus, yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto, vuoden 2017 vahvistetut tiedot)

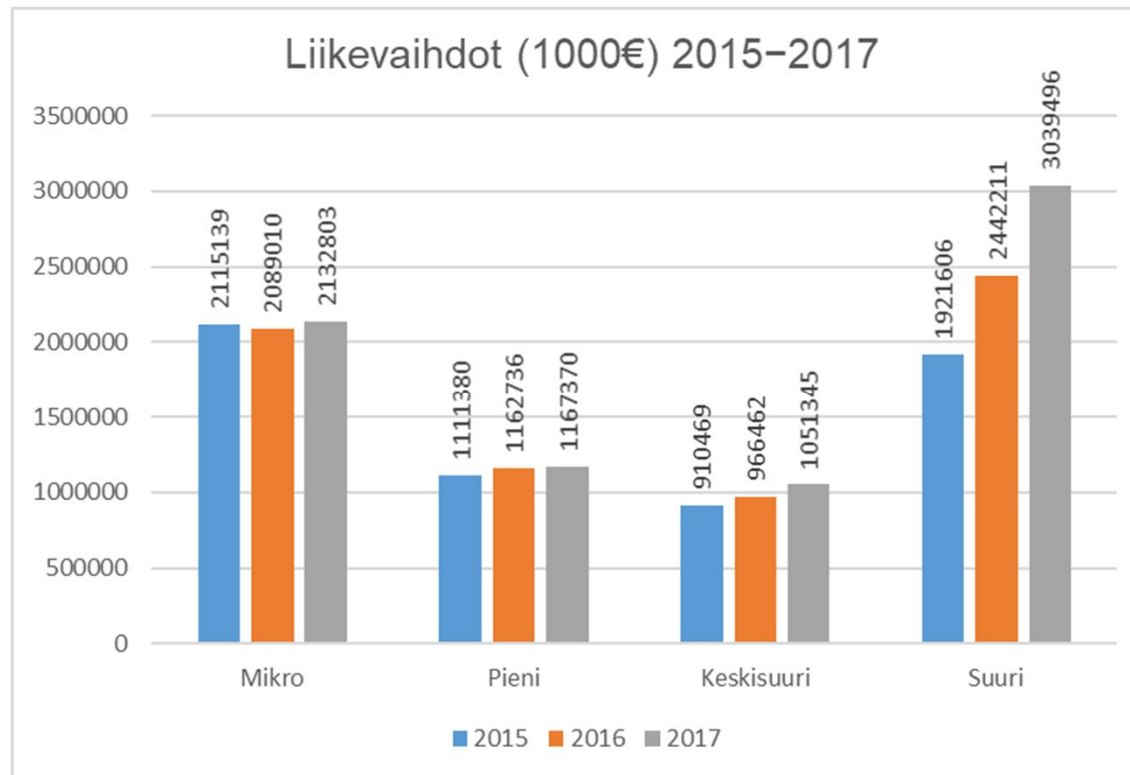

- Maakunnittaisissa tarkasteluissa eroja, millaista kehitystä on tapahtunut eri kokoisissa yrityksissä
- Mielenkiintoista olisi saada lisää tietoa siihen, mitkä asiat vaikuttavat erikokoisten yritysten määrien lisääntymiseen tai vähenemiseen eri alueilla

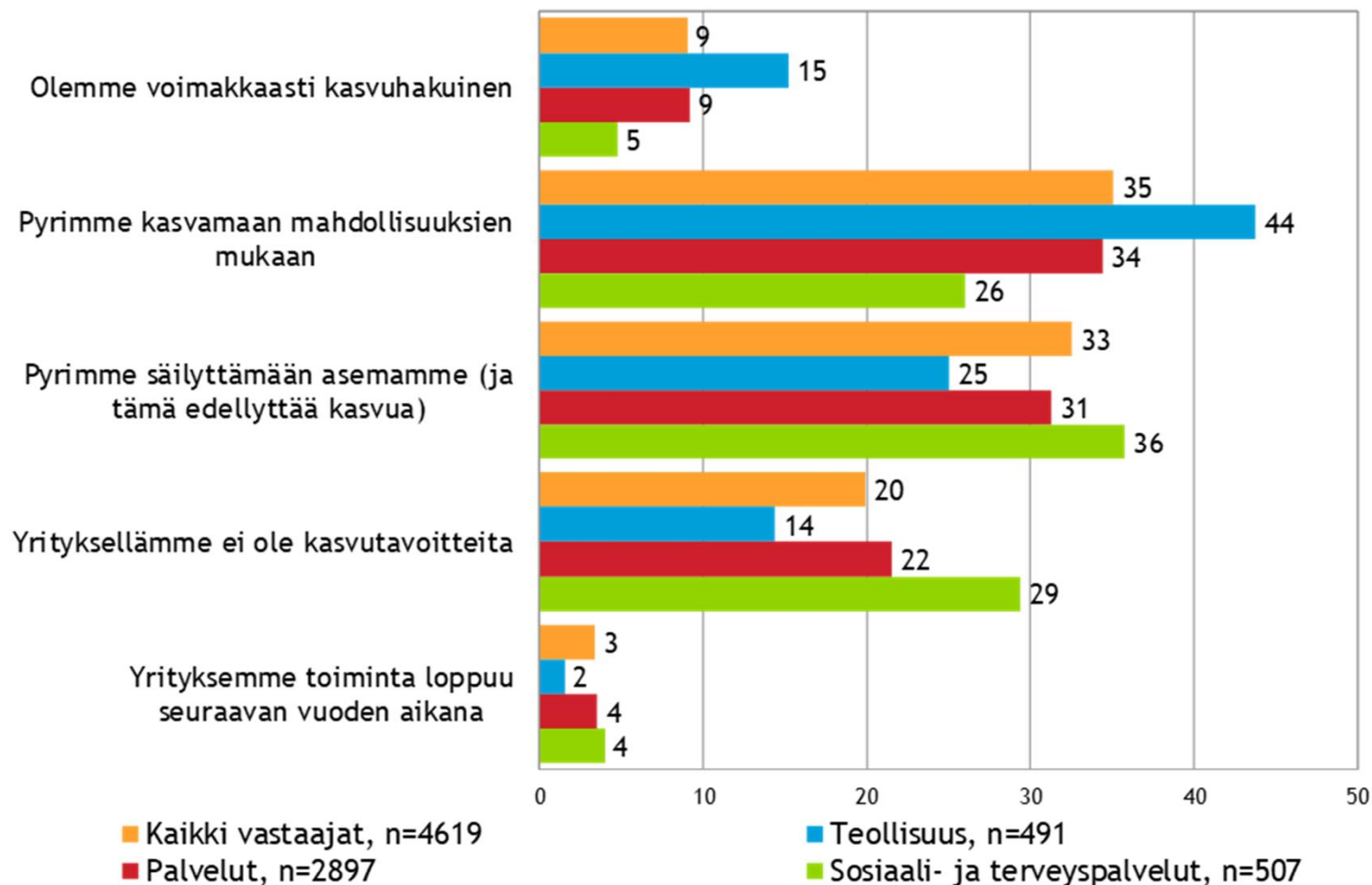
Ymmärrys eri kokoisista yrityksistä sote-toimialalla

Tilannekuva sote-alan yrityksistä (Lähde: Tilastokeskus, yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot, v. 2017 vahvistetut tiedot)

Yritysten kasvuhakuisuus (Lähde: Pk-barometri, sote-palvelut, syksy 2018)

Uusia innovaatioita tarvitaan

Arvio työmarkkinatilanteesta seuraavan puolen vuoden aikana

Sosiaalityön erityisasiantuntijat

Syyskuu 2016

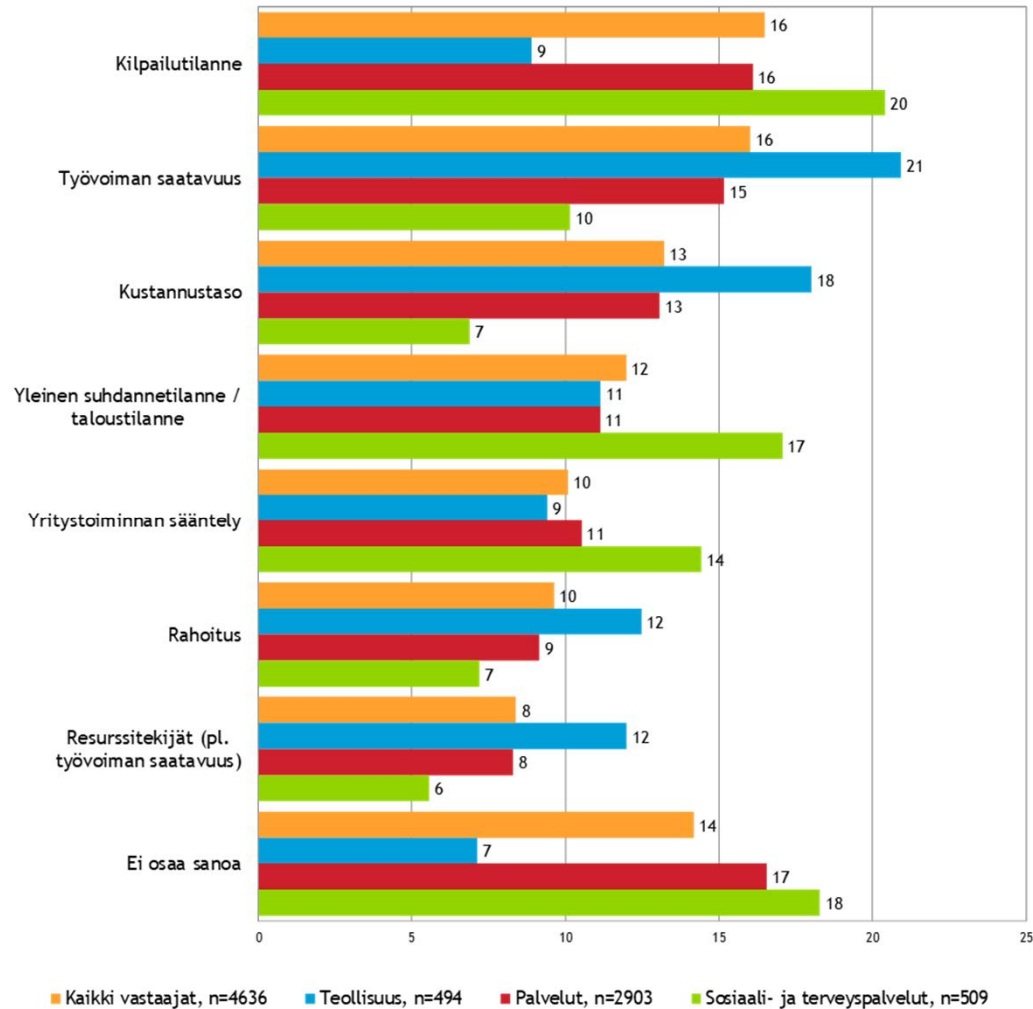
Syyskuu 2018

- Paljon pulaa hakijoista
- Pulaa hakijoista
- Tasapaino
- Liikaa hakijoita
- Paljon liikaa hakijoita

Lähde: Annetusbarometri

Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, %, (Lähde: pk-barometri, sote-palvelut, syksy 2018)

Markkinaymmärrys keskiössä

- Valinnanvapautta ei synny, mikäli ei synny markkinaa!
 1. Markkinat syntyvät pääosin alueellisesti, mutta myös yli aluerajojen
 2. Markkinat syntyvät myös alatoimialoittain, ovat keskenään hyvin erilaisia (esim. kannustemekanismien luominen)
 3. Markkinat elävät koko ajan
 4. Miten saada oikea ja riittävä tilannekuva markkinoista ja niissä tapahtuvista muutoksista?
 5. Ei riitä, että tarkastellaan vaan palveluntuottajia, vaan pitää tarkastella kokonaismarkkinaa ja siellä tapahtuvia muutoksia
 - Miten muutoin saadaan kuva valinnanvapauden toteutumisesta ja uusista, vaikuttavimmista innovaatioista?
- Muiden markkinoiden huomioiminen ja edistäminen
(Toimialaraportissa jaoteltu seuraavasti: julkisen kysynnän aikaansaamat markkinat, yksityisen kysynnän aikaansaamat markkinat, innovaatioiden aikaansaamat markkinat, kansainvälisen kysynnän aikaansaamat markkinat)
 - Toimivat eri logiikalla, esim. valinnanvapausmarkkinan myötä yritykset vahvemmasi osaksi julkisesti rahoitettua palvelujärjestelmää → erilaisia vaatimuksia yrityksille

MONIPUOLINEN PALVELUNTUOTTAJARAKENNE ON KOKO PALVELUJÄRJESTELMÄN ETU

Yhteenveto

Haasteet

Ratkaisut

Yhteistyömallien esimerkit

Erilaisiin asiakastarpeisiin vastaaminen parantaa vaikuttavuutta

- Pienten ja erikoistuneiden toimijoiden palvelut vastaavat laajemmin ja yksilöllisemmin erilaisiin sekä muuttuviin asiakastarpeisiin
- Asiakkaan tarvetta mahdollisimman hyvin tukevat erikoistuneet palvelut lisäävät koko palvelujärjestelmän vaikuttavuutta

PK-yritykset tuovat elinvoimaa paikalliseen elinkeinoelämään

- Alueellisesti toimivat yritykset tuovat elinvoimaa paikalliseen elinkeinoelämään yli toimialarajojen, kun myös hallinto, tukipalvelut ja hankinnat työllistävät alueellisesti
- PK-yritykset tekevät usein paikallista yhteistyötä enemmän kuin suuret yritykset

Aito kilpailutilanne pitää hinnat kurissa ja lisää laatukilpailua

- Suurempi määrä kilpailijoita takaa aidon kilpailutilanteen, jonka ansiosta järjestäjä voi pitää palveluiden korvaustasot kohtuullisina
- Aito kilpailu pakottaa palveluntuottajat kehittämään laatua ja vaikuttavuutta, mikäli järjestäjä mittaa niitä ja viestii niistä kuntalaisille

Suurempi määrä yrityksiä tuottaa enemmän innovaatioita

- Yritysten suurempi diversiteetti tukee uusien palveluinnovaatioiden syntymistä, jotka hyödyttävät suoraan asiakkaita

Palvelutuotannon hajautuminen pienentää riskejä

- Tuottajien poistuminen markkinoilta tuottaa vähemmän vaikeuksia, kun palveluntuottajat ovat pienempiä
- Palvelutuotannon joustavuus kasvaa, kun palveluntuottajia on alueellisesti useita

SUUREEN OSAAN HAASTEISTA PYSTYTÄÄN VASTAAMAAN MYÖS YRITYSTEN VÄLISILLÄ YHTEISTYÖMALLEILLA*

Ratkaisumallit	Haasteet	Kuvaus	Huomioitavaa
1 Maakunnalliset osaamisverkostot	<ul style="list-style-type: none"> Maakunnallinen päätöksenteko Liiketoiminta-osaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> PK-yritysten kannattaa tehdä tiivistä maakunnallista yhteistyötä yli toimialarajojen saadakseen äänensä kuulumaan ja skaalattua kehitystyötä Ymmärrystä ja osaamista valinnanvapauteen valmistautumisesta kannattaa jakaa PK-yritysten kesken 	<ul style="list-style-type: none"> Aktiivinen osallistuminen maakunnalliseen osaamisverkostoon on käytännössä investointi, kun aikaa käytetään nykyisen liiketoiminnan sijaan verkostoon
2 Yhteisyritys	<ul style="list-style-type: none"> Asiakasnäkökulma 	Useat eri yhteistyömallit tarjoavat mahdollisuuksia esim.:	<ul style="list-style-type: none"> Vastuukysymykset: Kantaako vastuun potilaan hoidosta hoidon antava yhtiö vai katto-organisaatio?
3 Franchising	<ul style="list-style-type: none"> Tukipalveluiden skaalaedut 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisen markkinoinnin, brändin ja toimipisteverkoston luomiseen ja palveluvalikoiman laajentamiseen 	
4 Osuuskunta	<ul style="list-style-type: none"> Vähän tarvittut resurssit 	<ul style="list-style-type: none"> Hallinnon ja tukipalveluiden tuottamiseen keskitetysti 	
5 Yhteiskäyttö		<ul style="list-style-type: none"> Keskittettyyn toiminnan kehittämiseen (ml. digitalisaatio) 	
6 Operaattorimallit	<ul style="list-style-type: none"> Tukipalveluiden skaalaedut Digitalisaation hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Operaattorimallien avulla yritykset voivat saada keskitetysti tuotettuja tukipalveluita säilyttäen laajemmin oman itsenäisyytensä 	
7 Henkilöstövuokraus	<ul style="list-style-type: none"> Vähän tarvittut resurssit 	<ul style="list-style-type: none"> Eryteisesti vähemmän käytettyihin palveluihin tarvittavat resurssit (erikoistason palvelut) 	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaaliohjaajan tulee lakiluonnoksen mukaan olla palvelussuhteessa sote-keskukseen
8 Sopimusyhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> Lisämyynti 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaiden ohjaus sopimuskumppaneille sote-keskuksen ulkopuolisiin palveluihin 	<ul style="list-style-type: none"> Kannustimet, jotta sopimuskumppanit eivät vie ohjaavan yrityksen sote-keskusasiakkuuksia
9 Datan jakaminen	<ul style="list-style-type: none"> Digitalisaatio 	<ul style="list-style-type: none"> Toimintaan liittyvän datan jakaminen, jotta esim. koneoppimisen vaatimat tietomäärät täyttyvät 	<ul style="list-style-type: none"> Tietosuojakäytännöt erityisesti potilasdataan liittyen

*Tarkemmat kuvaukset yhteistyömalleista ja niiden esimerkeistä on esitetty seuraavilla sivuilla 82-88

Elinkeinoelämän ja sote-palvelujärjestelmän yhteensovittaminen

- Uudenlaiset ohjausmekanismit, vuoropuhelu ja yhteiskehittäminen
 - Järjestäjän rooli orkesteroida alueen osaaminen ja yhteiset tavoitteet yhdensuuntaisiksi
- Arvonluonnin logiikka
 - Pitäisi ylipäättään keskustella enemmän arvoista ja päämääristä strategisena tavoitteena sekä sovittaa yritystoiminnan päämäärät tähän kokonaisuuteen
- Toimialarajat ylittävä yhteistyö
 - Teknologia toimivaksi ja arvoa tuottavaksi osaksi palveluja

Mihin nyt pitäisi keskittyä?

- Millaisia foorumeita, toimintamalleja ja mekanismeja nyt tarvitaan, jotta voimme luoda yhä parempia ja vaikuttavampia sekä erilaisten asiakkaiden tarpeisiin sopivia palveluja?
 - Sektori- ja toimialarajat ylittävä yhteistyö
 - Alueellisten tarpeiden ja erojen huomioon ottaminen
- Tarvittavan osaamisen ja valmiuksien hankkimiseen – samankaltaisia tarpeita kaikilla sektoritahoilla
- Yritysten ja muiden toimijoiden mukaan ottaminen yhteiskehittämiseen
- Kattava tietopohja markkinoista toiminnan kehittämisen tueksi
- Uudet tavat tehdä työtä ja yhteistyötä
- Hyvinvoinnin kasvusta Suomeen uusi nousu- ja vientiala

Kiitos!

terhi.tevameri@ely-keskus.fi

Yhteistyöllä näkemyksestä menestykseen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

**BUSINESS
FINLAND**

tukes
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto